

ĐẨY MẠNH CHIẾN LƯỢC ĐÀO TẠO NHÂN TÀI KHOA HỌC

Chú trọng phát hiện, bồi dưỡng, phát huy nhân tài, đào tạo nguồn nhân lực tài năng cho giai đoạn phát triển kinh tế tri thức là một trong những nhiệm vụ quan trọng của giáo dục và đào tạo trong thời kỳ đẩy mạnh toàn diện công cuộc đổi mới. Một trong những giải pháp đột phá được tiên phong thực hiện ở Trường ĐHKHTN, ĐHQGHN là triển khai chương trình đào tạo cử nhân khoa học tài năng. Bản tin ĐHQGHN có dịp trao đổi với GS.TSKH Nguyễn Văn Mậu - nguyên Hiệu trưởng Trường ĐHKHTN Chủ tịch Hội đồng KH và ĐT, Trưởng ban điều hành hệ cử nhân khoa học tài năng - về chương trình này..

● VIỆT HÀ (thực hiện)

Giáo sư có thể cho biết bối cảnh triển khai chương trình đào tạo cử nhân khoa học tài năng ở Trường ĐHKHTN?

Những tác động tiêu cực của nền kinh tế thị trường trong những năm cuối thế kỷ 20 đã đẩy các ngành khoa học cơ bản vào tình trạng rất bi đát: nhiều học sinh năng khiếu, kể cả những học sinh giỏi đạt giải cao quốc gia và Olympic quốc tế cũng quay lưng lại với những ngành học đã từng một thời là niềm mơ ước của những sinh viên xuất sắc nhất để hướng về các ngành khác hứa hẹn những cơ hội việc làm có thu nhập cao ngay sau khi tốt nghiệp. Tình hình nói trên báo động nguy cơ hẫng hụt trầm trọng đội ngũ cán bộ khoa học cơ bản với tuổi đời ngày một cao, lại không còn nguồn bổ sung, kế cận.

Đứng trước tình hình đó, với sứ mệnh đào tạo nguồn nhân lực trình độ, chất lượng cao trong lĩnh vực khoa học tự nhiên, trên cơ sở nghiên cứu kinh nghiệm của các nước có

GS.TSKH Nguyễn Văn Mậu

nền giáo dục đại học phát triển, năm 1997, Trường ĐHKHTN đề xuất thực hiện chương trình đào tạo cử nhân khoa học tài năng.

Chương trình đào tạo tài năng có gì khác với chương trình chuẩn, thưa Giáo sư?

Đối tượng của chương trình đào tạo đặc biệt này là những sinh viên xuất sắc, thực sự có

năng khiếu, do đó không thể mở rộng cho đông đảo sinh viên. Sinh viên được tuyển chọn là những học sinh đạt giải cao trong các kỳ thi giải quốc gia, tham gia đội tuyển Olympic quốc tế, và chọn thêm những học sinh đạt điểm cao trong kỳ thi tuyển sinh và các học sinh giỏi của các tỉnh, các học sinh này phải trải qua kì sát hạch chuyên môn đặc biệt và qua phỏng vấn trực tiếp. Ngay trong những đợt tuyển sinh đầu tiên, mục tiêu thu hút những học sinh năng khiếu xuất sắc nhất vào học các ngành khoa học cơ bản đã thành công mỹ mãn: Hệ đã tuyển được 40 chỉ tiêu theo kế hoạch, trong đó hầu hết những em đạt thành tích cao trong các kỳ thi học sinh giỏi quốc gia và thi Olympic quốc tế đều tề tựu đồng đủ.

Giáo viên tham gia chương trình này là những nhà khoa học được Hội đồng Khoa học và Đào tạo của các Khoa thông qua, ngoài giảng viên trong nước, Trường còn mời giảng viên nước ngoài đến giảng dạy.

Nhiều giáo sư đầu ngành thế giới, có cả giáo sư đạt giải Nobel đã tự nguyện tham gia giảng dạy hệ này.

Chương trình đào tạo cử nhân khoa học tài năng được thiết kế riêng với yêu cầu về trình độ cao hơn và nội dung rộng hơn, sâu hơn theo hướng nâng cao, bổ sung chương trình đào tạo cử nhân chuẩn, đề cao tư duy sáng tạo, khả năng tự học; tăng cường kỹ năng thực hành, kiến thức thực tế, khả năng sử dụng tin học, ngoại ngữ. Một số chương trình đào tạo liên kết với nước ngoài, 2 năm cuối sinh viên được gửi ra nước ngoài học tập. Đây là chương trình đào tạo đặc biệt về kiến thức cơ bản ngang tầm với các đại học nổi tiếng thế giới.

Việc đào tạo cử nhân khoa học tài năng ở Trường ĐHKHTN có những thuận lợi gì, thưa Giáo sư?

Với hơn 100 năm truyền thống xây dựng và phát triển, sở hữu đội ngũ chuyên gia về

khoa học cơ bản có chất lượng vượt trội so với các đại học khác trong nước và có tầm quốc tế, Trường ĐHKHTN được Nhà nước giao cho trọng trách đào tạo, nghiên cứu khoa học cơ bản có chất lượng cao hàng đầu của Việt Nam. Với sứ mệnh lịch sử này, Trường ĐHKHTN thực sự trở thành vườn ươm nhân tài cho đất nước, đã đào tạo được các chuyên gia hàng đầu, các chính trị gia, những nhà khoa học, quản lý, lãnh đạo, chủ doanh nghiệp xuất sắc được thế giới công nhận và tôn vinh.

Trường ĐHKHTN đã có nhiều học sinh giỏi quốc gia và quốc tế để chọn vào học các ngành khoa học cơ bản và công nghệ. Nhiều học sinh của hệ Trung học phổ thông chuyên giành được các huy chương vàng trong các kỳ thi Olympic quốc tế và khu vực. Cơ sở vật chất của Trường ĐHKHTN đã có nhiều cải thiện. Trường ĐHKHTN đã quan hệ với nhiều trường đại học tiên tiến trên thế giới.

Giáo sư có thể cho biết những kết quả đào tạo của chương trình này?

Chất lượng của chương trình đào tạo đã sớm nhận được sự công nhận quốc tế: ngay khi chuẩn bị kết thúc năm học thứ nhất, như Đại học Bách khoa Paris... đã cử giáo sư sang trực tiếp phỏng vấn và cấp học bổng cho sinh viên sang du học. Các sinh viên ngành Toán, Vật lý đã chiếm 6 học bổng (khoảng 25%) tổng số học bổng quốc tế của trường bạn. Và một số sinh viên cũng nhận được nhận học bổng du học ở các đại học lớn trên thế giới. Điều đặc biệt là các sinh viên du học được thế giới công nhận kết quả học tập và được tiếp tục lộ trình học tập ở trường bạn. Những sinh viên này đã tốt nghiệp xuất sắc, trong đó có cả vị trí thủ khoa. Còn những sinh viên tốt nghiệp trong nước cũng thành công không kém: đa số sinh viên nhận học bổng du học nghiên cứu sinh ở các trường đại học lớn trên thế giới, hoặc được chuyển tiếp nghiên cứu sinh (không qua bậc cao học) tại ĐHQGHN và CHLB Đức. Nhiều cử nhân khoa học tài năng của Trường ĐHKHTN đã trở thành những nhà khoa học trẻ đầu ngành ở các trường đại học nổi tiếng như Ngô Đắc Tuấn, Lê Hùng Việt Bảo, ...

Vậy cần phải làm thế nào để duy trì và phát triển chương trình này, thưa Giáo sư?

Thế kỷ XXI gắn với một thời đại mới, thời đại của nền kinh tế tri thức, của khoa học - công nghệ cao. Chiến lược đào tạo nhân tài tạo

ra nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ đắc lực sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước đang là mục tiêu cấp bách của nước ta. Chiến lược đó bao gồm một chu trình hoàn chỉnh chuyển đổi liên tục, một hệ thống nhất quán từ các khâu phát hiện, bồi dưỡng và đào tạo năng khiếu chuyển qua các khâu tuyển chọn, giáo dục và đào tạo tài năng và tiếp đến là vấn đề sử dụng, đãi ngộ và đào tạo lại.

Trường ĐHKHTN có nhiều học sinh giỏi quốc gia và quốc tế để chọn vào học các ngành khoa học cơ bản và công nghệ của các trường đại học trong nước và quốc tế. Nhiều học sinh của hệ THPT Chuyên giành được các huy chương vàng trong các kỳ thi Olympic quốc tế và khu vực. Đến nay đã có những người trưởng thành, là các giáo sư, nhà khoa học đầu ngành và các nhà quản lý giỏi như Ngô Bảo Châu, Đàm Thanh Sơn,... Điều đó chứng tỏ rằng chúng ta đã lựa chọn đúng bước đi ban đầu, cần phải tạo đà cho những bước đi tiếp theo.

Vào thời kỳ đầu, hệ đào tạo Cử nhân khoa học tài năng nằm trong dự án đào tạo cử nhân tài năng nên kinh phí đầu tư cao đủ để cho Nhà trường thực hiện tốt những mục tiêu và nhiệm vụ. Tuy nhiên, sau khi kết thúc dự án thì chương trình được đưa vào hệ theo chế độ nguồn kinh phí thường xuyên. Với nguồn kinh phí như vậy thì chất lượng đào tạo của chương trình cử nhân khoa học tài năng của Trường không thể đủ hoạt động tầm cỡ như trước đây, và vì vậy nhiều hoạt động không giữ vững được như trước. Đây là một trong những đáng tiếc vì muốn vực dậy một thương hiệu nổi tiếng thì cần thêm nhiều nguồn lực dồi dào mới mong duy trì và phát triển bền vững.

Chính vì vậy, một trong những khâu then chốt là cần sớm có một chiến lược đào tạo nhân tài cho đất nước, chứ không chỉ dừng lại ở việc xây dựng các dự án đào tạo cử nhân khoa học tài năng. Đó là việc xây dựng một lộ trình đào tạo năng khiếu đặc biệt xuyên suốt từ bậc Trung học phổ thông đến bậc tiến sĩ. Cần có một chiến lược đào tạo nhân tài cho đất nước từ khâu phát hiện, tuyển chọn, bồi dưỡng, đào tạo đến sử dụng, đãi ngộ và trách nhiệm, tổ chức và xây dựng đội ngũ gắn với việc phục vụ đắc lực nền kinh tế xã hội tiên tiến trong tương lai của đất nước.

Xin cảm ơn Giáo sư!

